

Р. О. Костирко

Інститут магістерської і післядипломної освіти

Університету банківської справи НБУ

ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

© Костирко Р. О., 2014

Визначено передумови, проблеми та переваги формування інтегрованої звітності компаній. Структуровано компоненти інтегрованої звітності та надано їх характеристики. Розкрито базові концепції та зміст елементів інтегрованої звітності. Обґрунтовано перспективи реалізації концепції інтегрованої звітності. Сформовано рекомендації щодо підготовки інтегрованої звітності стійкого розвитку компаній. На основі аналізу міжнародних стандартів визначено мету, завдання та предметне поле аудиту якості інтегрованої звітності.

Ключові слова: підприємство, управління, інтегрована звітність, базові концепції, міжнародні стандарти, регламентації, функціональне управління

R. O. Kostyrko

Institute of master and postgraduate education

University of banking of the National Bank of Ukraine

PERSPECTIVES OF INTEGRATED REPORTING

© Kostyrko R.O., 2014

Reveals the importance of making the basic principles of international integrated reporting, including the possibilities of transforming the economic model for the formation of an objective financial data needed to manage financial capital. Identified deficiencies modern standardized financial statements, including the alleged failure in her scorecard for social, environmental and economic development.

The preconditions, problems and advantages of forming integrated reporting companies are defined. Argued proved that the methodological basis for integrated reporting should be based on the concepts of capital, including intellectual and business model with elements of the resource concept of value-based strategic management. Components of the integrated reporting are structured and its characteristic is given. Base conceptions and content of the integrated reporting is disclosed. The perspectives of implementing the concept of integrated reporting are grounded. Recommendations regarding the preparation of integrated reporting sustainable development companies are formed. According to the analysis of the international standards, goals, objectives and subject of the audit quality integrated reporting are defined.

Key words: enterprise management, integrated reporting, basic concepts, international standards, regulations, functional management

Актуальність. На цьому етапі розвитку світової економіки інтегрована звітність є одним з ключових інструментів корпоративного управління. Світ змінюється під впливом глобалізації, розвитку технологій, зростання чисельності населення і тиску на екосистему у зв'язку зі збільшенням споживання природних ресурсів. Суспільство повинно реагувати на зміни, які

відбуваються в довші, насамперед трансформацією економічної моделі. Традиційна модель звітності фокусується на вузькій кількості фінансових показників, необхідних для управління фінансовим капіталом. На цьому етапі розвитку ринкової економіки у світі недостатньо лише висвітлення питань, пов'язаних з фінансовим капіталом. Фінансовий звіт не повністю розкриває інформацію щодо питань соціального, екологічного й економічного розвитку компанії. Крім того, не приділяється уваги відображенню таких чинників, як ризик, стратегія і стійкість бізнесу. Інформацію щодо фінансового, промислового, інтелектуального, людського, соціального і природного капіталів містить інтегрований звіт. Інтегрована модель звітності є інструментом отримання повної інформації щодо діяльності підприємства, відображає ризики і можливості та об'єднує нефінансові та фінансові показники.

Метою статті є розкриття перспектив міжнародної інтегрованої звітності щодо стійкого розвитку компанії.

Розкриття матеріалу. Інтегрований звіт демонструє зв'язки між стратегією компанії, фінансовими діями і соціальним, економічним і природним оточенням. Посилюючи ці зв'язки, інтегрована звітність надає можливість менеджерам приймати рішення щодо стійкого розвитку, а інвесторам і зацікавленим сторонам краще зрозуміти діяльність компанії. Переваги і недоліки інтегрованої звітності продемонстровано на рис. 1.

Основні переваги застосування інтегрованої звітності такі :

- дані звіту краще узгоджуються з потребами інвесторів;
- постачальникам інформації доступні точніші дані нефінансового характеру;
- вищий рівень довіри у відносинах з основними зацікавленими особами;
- правильніші рішення щодо розподілу ресурсів, зокрема зниження витрат.

Користувачам потрібна звітність, яка б відображала взаємозв'язки між стратегічною, управлінською, операційною, фінансовою і нефінансовою складовими. Інтегрований звіт об'єднує інформацію, необхідну зацікавленим сторонам для ухвалення рішень, та є джерелом інформації під час розподілу фінансового капіталу. Він слугує інформаційною базою оцінювання ризиків і можливостей компанії щодо стійкого розвитку. Серед переваг інтегрованого звіту слід також відзначити його зручність для зацікавлених сторін, оскільки звіт об'єднує релевантну інформацію.

В основу підготовки інтегрованого звіту покладено п'ять основних принципів (рис. 2) [1; 3]:

- стратегічна спрямованість;
- зрозумілість і прозорість інформації;
- орієнтація на майбутнє та своєчасність;
- реагування і залучення зацікавлених осіб;
- стислість, достовірність і суттєвість.

Указані принципи є методологічним базисом визначення змісту інтегрованого звіту за такими ключовими елементами (табл. 1) [1; 3]:

1. Опис діяльності організації та бізнес-моделі.
2. Середовище, в якому працює організація, його ризики і можливості.
3. Стратегічні цілі та стратегія досягнення цих цілей.
4. Корпоративне управління та винагороди.
5. Система виробничих показників та показників стійкого розвитку.
6. Прогноз на майбутнє.
7. Аналіз нефінансових результатів.

Механізм створення доданої вартості продукту.

Інтегрована звітність – це нова модель корпоративної звітності, в основу якої покладено концепцію інтегрованого мислення, що припускає взаємозв'язок фінансової та управлінської звітності, звітів про корпоративне управління і винагороди та звітів щодо стійкого розвитку. Мета інтегрованої звітності – надати інформацію, що дозволяє зацікавленим користувачам оцінити здатність суб'єкта господарювання створювати майбутні економічні вигоди упродовж певного проміжку часу. Вона орієнтована на стратегічний курс і майбутні перспективи.

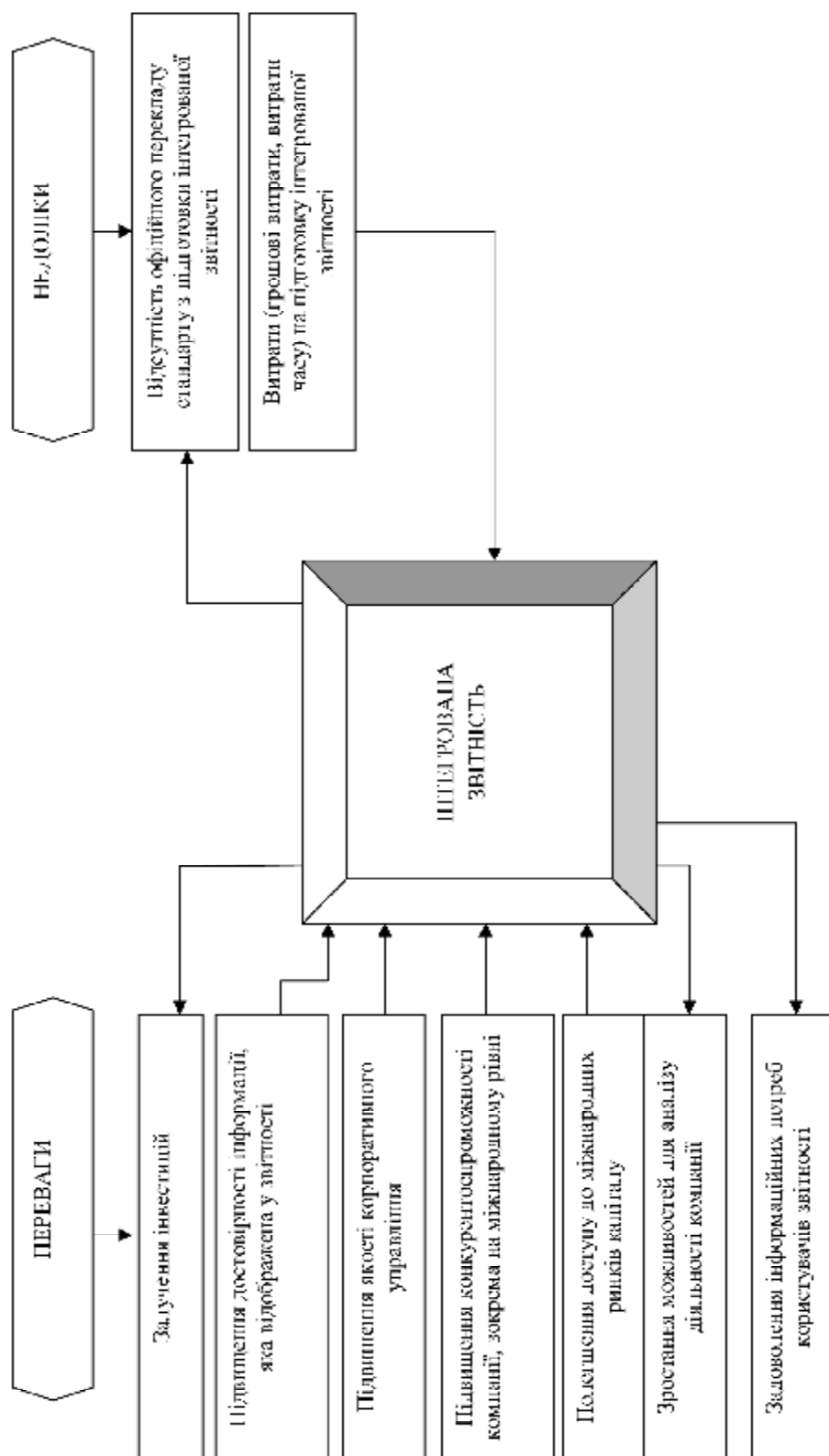

Рис. 1. Переваги і недоліки інтегрованої звітності

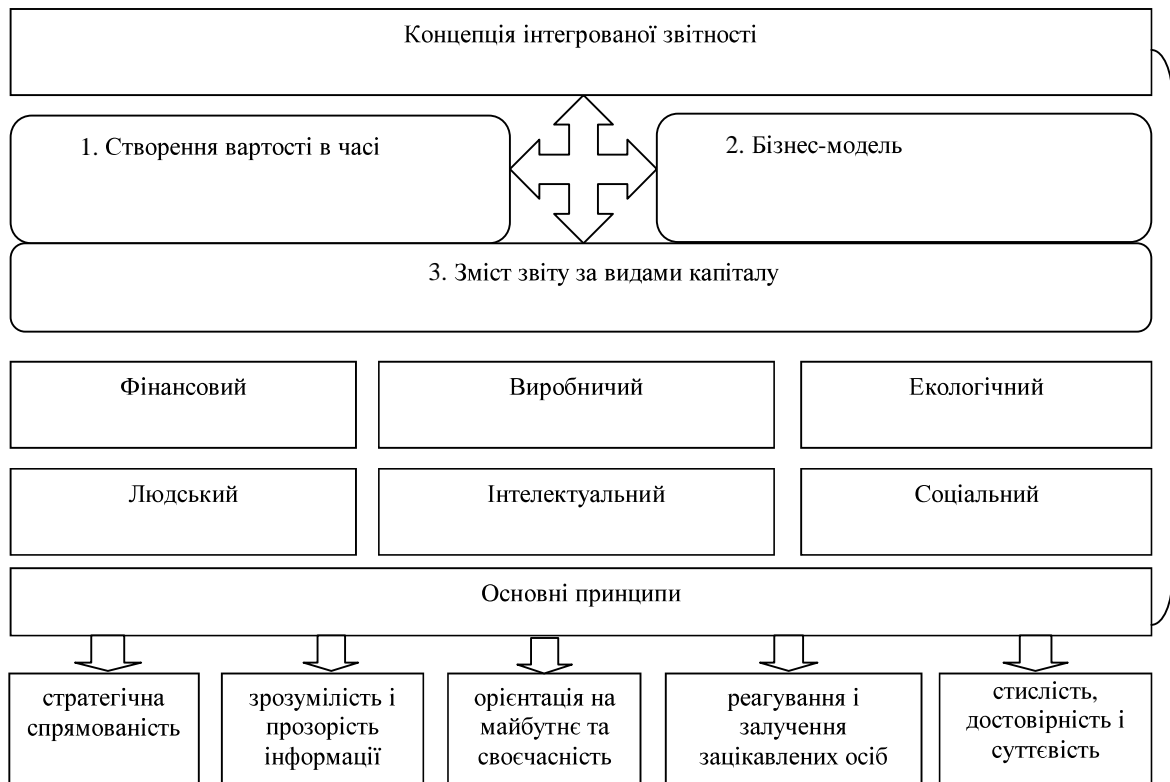

Рис. 2. Компоненти інтегрованої звітності

Методологічною основою інтегрованої звітності є такі концепції:

1) капіталу (фінансового, промислового, інтелектуального, людського, соціального і природного). Капітал є джерелом цінності та ресурсів бізнесу, оскільки він в процесі діяльності постійно змінюється;

2) бізнес-моделі, яка полягає у тому, що інтегрований звіт надає інформацію щодо використання ресурсів у процесі діяльності компанії, можливостей і ризиків, а також стратегії;

3) створення вартості, суть якої полягає в тому, що вартість утілюється в капіталах, які компанія використовує, і змінюється під впливом різних чинників та залежить від ефективності управління її ресурсами.

Таблиця 1

Елементи інтегрованої звітності

Елемент	Опис елемента
1	2
Опис діяльності організації та бізнес-моделі	Опис сегментів, пов'язані сторони, статут, операційні та звітні напрями, опис спеціалізації
Середовище, в якому працює організація, зокрема ризики і можливості	Інтегрована звітність сприяє зниженню ризику репутації (розкриття негативних і позитивних результатів діяльності, умов і заходів покращення ситуації)
Стратегічні цілі та стратегія досягнення цих цілей	На основі інтегрованої звітності приймають рішення про подальшу стратегію, способи мінімізації ризиків, виявляють привабливі можливості
Корпоративне управління та винагороди	Організація внутрішнього і зовнішнього аудиту нефінансової інформації для запобігання помилкам у звіті (для поліпшення системи корпоративного й операційного управління)

1	2
Система виробничих показників та показників стійкого розвитку	Собівартість, групування витрат за “характером” і “функціями”, методи обліку витрат
Прогноз на майбутнє	Планування, бюджетування, експертні та аналітичні звіти
Аналіз нефінансових результатів	Розроблення метричних систем і методик оцінки нефінансових показників (соціальні, екологічні)
Механізм створення доданої вартості продукту	Попроцесний, попередільний, інноваційний

Міжнародний комітет з інтегрованої звітності визнав концепцію інтегрованої звітності, яка об'єднала б інформацію щодо фінансів, суспільного нагляду, навколишнього середовища і соціальних аспектів у єдиний інтегрований формат [1; 3]. Проте інформування громадськості про екологічні, економічні та соціальні досягнення ділових кіл ще не стало загальноприйнятою практикою [2]. Перспективи реалізації концепції інтегрованої звітності наведено на рис. 3.

Рис. 3. Перспективи реалізації концепції інтегрованої звітності

Основними завданнями такої концепції є:

- задоволення інформаційних потреб довгострокових інвесторів;
- відображення взаємозв'язку між чинниками навколишнього середовища, соціальними та наглядними чинниками (ESG) і фінансовими чинниками в прийнятті рішень, що впливають на довгострокові результати діяльності бізнесу;
- відображення зв'язку між стійкістю бізнесу (sustainability) і його економічною цінністю (economic value);
- розроблення формату звітності щодо ESG-факторів;
- зміщення акцентів у показниках оцінки результатів роботи бізнесу з короткострокових на довгострокові.

Перспективи розвитку вітчизняної моделі інтегрованої звітності полягають у розробленні методологічних засад інтегрованої звітності та аудиту її достовірності. Подальший розвиток інтегрованої звітності має бути спрямований на такі важливі аспекти, як розроблення системи показників, що об'єднує фінансовий і нефінансовий звіти, методи отримання інформації, використання інформації різних систем забезпечення (управлінського обліку, моніторингу, аналізу стійкого розвитку) в процесі підготовки інтегрованої звітності. Рекомендації щодо підготовки інтегрованої звітності стійкого розвитку компаній наведено на рис. 4.

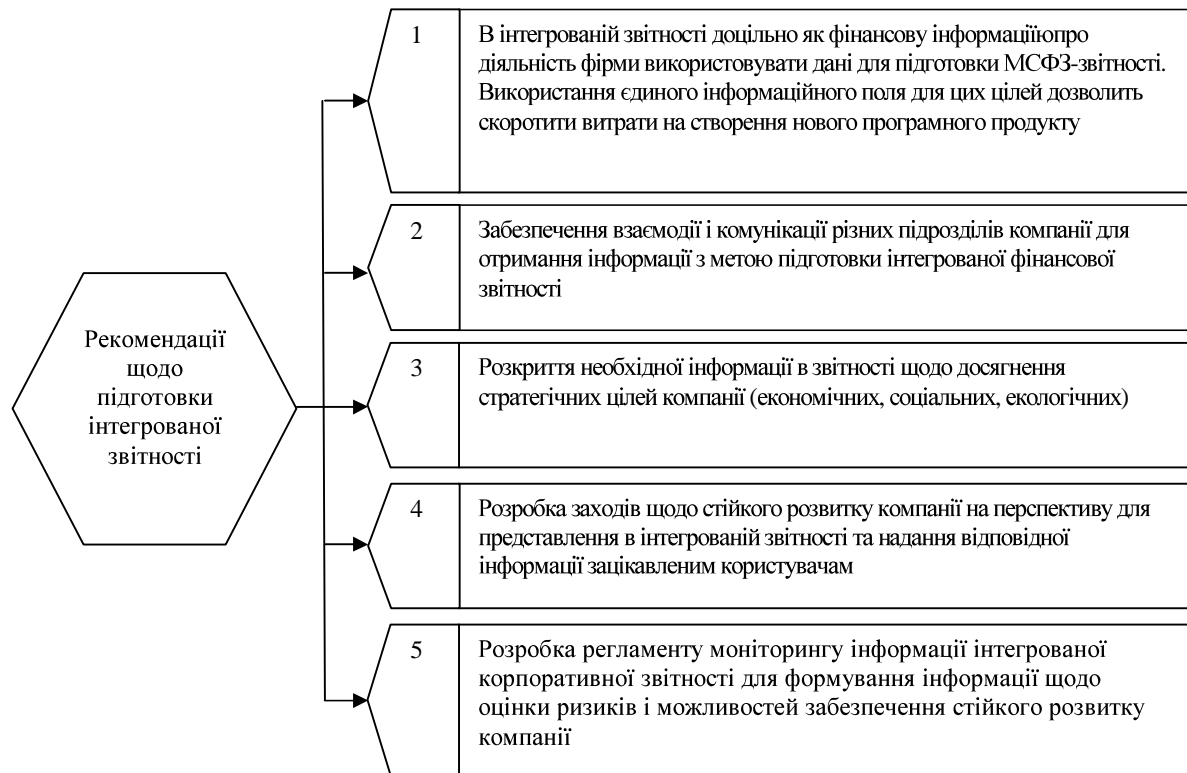

Рис. 4. Рекомендації щодо підготовки інтегрованої звітності стійкого розвитку компаній

Перевірку якості інтегрованої звітності здійснює незалежний аудит. Зовнішній аудит проводиться відповідно до стандартів ISAE3000, AA1000AS, GRI – 3. ISAE3000 – стандарт для проведення будь-якого виду засвідчення, відмінного від фінансового аудиту й оглядів історичної фінансової інформації. Він входить у серію стандартів Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC). AA1000AS – стандарт, створений спеціально для перевірки якості звітів щодо стійкого розвитку компанії та ефективності її діяльності. Основна мета перевірки звітів щодо стійкого розвитку – висловити думку відносно відповідності звіту стандартам його підготовки, надійності та достовірності інформації звіту або окремих його якісних і кількісних показників.

Посилення вимог фондових бірж, законодавчих норм в окремих країнах і зростання інтересу з боку інвесторів до питань стійкого розвитку спонукають компанії до підвищення надійності, достовірності та актуальності інформації щодо стійкого розвитку. Аудиторська перевірка інтегрованої звітності передбачає дворівневу систему аудиторського контролю:

внутрішній аудит – забезпечує оптимізацію ризиків, пов'язаних із соціально відповідальним веденням підприємницької діяльності, і контролює відповідність бізнес-процесів законодавчим нормам, правилам, стандартам (ISO, AA 1000);

зовнішній аудит – визначає відповідність та достовірність показників, відображених у звітності, принципам Глобального договору і стандарту GRI.

Аудит нефінансових показників разом з фінансовими дає змогу побачити увесь комплекс проблем і своєчасно скоректувати стратегічні цілі. Більшість компаній розкривають такі нефінансові показники стійкого розвитку:

- економічна складова: економічна результативність, присутність на ринках, непрямі економічні дії;
- екологічна складова: сировина, енергія, вода, біорізноманітність, викиди в атмосферу, скидання, відходи, продукція і послуги, відповідність вимогам, транспорт;
- соціальна складова: персонал, взаємини співробітників і керівництво, здоров'я, безпека на робочому місці, навчання і освіта, різноманітність і рівні можливості, соціальна і добродійна діяльність.

Упровадження інтегрованої звітності сприятиме підвищенню ефективності ринків капіталу і розподілу ресурсів між всіма зацікавленими сторонами.

Висновок. Інтегрований звіт демонструє зв'язки між стратегією компанії, фінансовими діями і соціальним, економічним і природним оточенням, відображає інформацію щодо стратегії компанії та потенціалу стійкого розвитку. На відміну від фінансової і нефінансової звітності, він надає уявлення щодо залежності компанії від використовуваних ресурсів, взаємовідносин у компанії, визначає доступність усіх видів капіталу (фінансового, людського, соціального, природного). Інтегрований звіт забезпечує розуміння стратегічної мети компанії і того, як вона співвідноситься з можливістю компанії відтворювати і зберігати цінність протягом довгострокового періоду із ресурсами і відносинами, від яких залежить її стійкий розвиток. Він є інформативним інструментом для усіх зацікавлених користувачів та інструментом для ухвалення рішень різного рівня. Предметом аудиту якості інтегрованої звітності повинна стати сукупність організаційно-економічних проблем, пов'язаних з діяльністю компанії та розглянутих через призму зацікавлених сторін і відповідності стандартам.

1. *Международный стандарт <ИО> [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.theiirc.org>.* 2. *Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. – К.: ФОП Костюченко О.М., 2010. – 77 с.* 3. *Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century / Discussion Paper IIRC [Electronic resource]. – It is access Mode: <http://www.theiirc.org/the-integrated-reporting-discussion-paper/>.*